

Sokolske proste vežbe.

Proste vežbe u sokolskom sistemu računaju se i zbilja važe kao najkorisnija srestva za svestrano, harmonično i lepo razvijanje tela. A što je najvažnije korisne su za decu isto tako kao i za podmladak i članove. Razume se da stepen težine neće biti kod dece isti kao kod odraslijih i da proste vežbe ženske opet drugog su karaktera od muških vežbi.

Na sokolskim sletovima ili javnim vežbama proste vežbe kao zajedničke pravi su izraz veličanstvenog telesnog vaspitanja naročito u velikom broju. — Estetika, snaga, gipkost, okretnost (kod ženskih i ritmika) ujedinjena u harmoniji raznih sastava, raznih simboličnih značaja pruže zadovoljstvo, oduševljenje ne samo gledaocima već i pored velike koristi i vežbačima.

Sokolske proste vežbe u raznim kombinacijama i simbolici postigle su takog stepena visine i usavršenja da se potpuno mogu računati kao prvenstvene između svih prostih vežbi svetskih gimnastičkih udruženja drugih naroda. Sokolske proste vežbe nemaju konkurencije — jer one su za sve slojeve naroda a što je glavno ove te slojeve narodno vaspitavaju. To, druge gimnastičke ustanove nemaju. Sokolske proste vežbe uz muzičku pratnju naša je poezija, naša pesma, naš jezik sokolsko-narodnog telesnog vaspitanja. Što je umetniku umetnost, estetičaru estetika, pesniku stihovi, vojniku oružje, slikaru slika, muzičaru muzika — sokolu su proste vežbe sve ono u jednom. One su postale naš ponos, zdravlje, naše sve!

Razume se da tako mogu biti predstavljene proste vežbe ako su izvedene „uzorno“! — Dakle o uzornim, idealnim prostim vežbama može se ovako govoriti. Jedino uzorno izvedene proste vežbe mogu dati sve ono što se traži: zadovoljstvo u estetici, u pesmi i u veličanstvenoj slici harmonije zdravlja koju prava sokolska duša uvek traži i zahteva.

Ako u prostim sokolskim vežbama nema sve ono što treba — onda su te vežbe jedno obično lutanje pokreta i stavova koji često kod mnogih liče na neumesne karikature. A sa takim prostim vežbama sokolstvo nešme nikad izlaziti na javnost.

A kako je bilo sa prostim vežbama članova „Oslobođenja i ujedinjenja“ na pokrajinskom sletu u Mariboru? — Da! — Novine su pisale: divno, lepo, prekrasno, precizno i t. d. ali

šta kaže, šta o izvodjenju tih vežbi misli sokolska duša koja uvek traži lepotu, usavršenost, harmoniju? Nek niko nepita! — Bio bi razočaran isto tako kao i potpisani koji svoje rodjene vežbe kod mnogih pojedinaca nije mogao ni poznati. — To nisu bile proste vežbe prave sokolske svesti — to je bilo obično lutanje i traženje pokreta — bez života, bez duše. — Značaj tih vežbi nije ni mogao da bude predstavljen kako treba. — Mnogi vežbači nisu imali ni pojma o osnovnim pokretima i stavovima tih vežbi. Kako su mogli biti upućeni za vežbalište od svojih načelnika — neznam. Nije ovde glavna krivica vežbača — nikako! — Krivi su prednjaci a u glavnome i načelnici koji za spremu svojih vežbača odgovaraju.

Bio je i znatan broj vežbača dobrih, spremnih a na njih se primetba ne odnosi niti na načelnike koji su svoje vežbače svesno spremili. Ali velika većina vežbača u ovoj tački bila je potpuno nespremna. A kada bi se imalo birati ni jedna trećina ne bi položila ispit sposobnosti za ove vežbe. Ali zbilja trebalo bi da bude tako! — Vežbača ukupno je bilo 1120

Pitanje je — kako je to moglo biti? — Lako! — Primetio sam i više puta na mnogim mestima da se spremi prostih vežbi nepoklanja dovoljna pažnja i da se vežbaju veoma površno. Ne gleda se na onu ispravnost pojedinih sitnica pri pokretima, položajima ruku, nogu i stavova — ulazi se u naviku netačnosti — zažmuri se oko posle i nad većim greškama — malo se vežba metodički i sa razdelom ili ništa — popravljati se nema kad jer se broji, samo broji bez razdelá. Razume se ovo sve osveti se kako vežbačima tako i prednjacima — jer uče, uče a nikad ne znaju kako treba. Vežbe su naučene površno, vežbač ostavljen je sam sebi — neprimetno unosi svaki svoje lično shvatanje i uverenje da „zna“! — Ali to znanje! — Rodjena greška! — A pošto takih vežbača ima mnogo a na sletu vežba se zajednički — nepomažu ni reči tehničkog odbora — niti trube načelnika a ove greške i nespemu nemože niko više popraviti na licu mesta — jer je dockan. — A navika, naročito pogrešna navika zlo je najveće.

Sprema kod mnogih vežbača tačke „Oslobodjenja i ujedinjenja“ na sletu u Mariboru bila je i suviše površna. Samo šteta vremena što se takim površnim vežbanjem izgubilo. — Da! — Strog sam i moram biti strog a svaki soko mora biti strog prema

ličnim greškama ili nespreni. Ako bi mi nastavljali dalje, ako budemo i dalje ovako površno spremali svoje vežbače u prostim vežbama — bolje da se zatvorimo u sokolane da nas niko nevidi. — Jer sa tako nesprenim vežbačima izlaziti u reprezentativnu tačku sleta sokolskog — greh je na sokolstvu i nepažnja velika. Gde je posle lepota, milina, snaga, harmonija? — Gde sokolska disciplina?

Nek niko ne kaže da su ove vežbe bile teške i t. d. — Da, istina je teže su nego vežbe muške Praškog sleta — ali ovaj izgovor ne može se odobriti. — Nikako! — Kad se hoće — sve se može! — Pre svega treba dakle hteti. — Prema ličnim iskustvima na više mesta u roku od 2 meseca dana mogao je i morao svaki početnik ove vežbe naučiti bar tako da je mogao vežbati slobodno u zajedničkoj tački. Za naprednije pak vežbače proste vežbe ove nisu bile tako teške da njih nebi mogao naučiti u roku od mesec dana. A za Mariborski slet bilo je vremena i suviše. Osim toga opis ovih prostih vežbi je tako podroban do najmanje sitnice tako da se lako može razumeti a naročito kad su uz opis i verne slike.

Na župskom tečaju župe Bačke u Novom Sadu bilo je oko 25 učesnika. Bili su i početnici — seljaci dakle ljudi koji nemogu baš tako lako ući u tok težih prostih vežbi. — Tečaj je trajao 10 dana! Po svršetku tečaja mogli su svi učesnici da izlaze na javno vežbanje — i ovi početnici. Da, to je ali bio rad, volja, oduševljenje — ma da su bili i dosta umorni. — Ovo služi samo kao dokaz za ono: kad se hoće može se sve.

Na tečaju Sokolskog Saveza u Ljubljani u mesecu februaru i martu bilo je oko 90 učesnika iz sviju krajeva. Ovi učesnici učili su vežbe „Oslobodjenja i ujedinjenja“ na tečaju ne samo za njihovu ličnu spremu i upotrebu već i da mogu sa uspehom učiti i druge. Naročito je njima data prilika da vide, da uče metodički postupak i analiziranje svih težih pokreta i stavova sa prelazima, podelu i plan učenja tako da i početnik morao bi sa uspehom naučiti. Svrha je ovom spremanju bila da učesnici tečaja budu rasadnik za ceo Savez u spremi tih vežbi — a i drugih. A šta su uradili ovi učesnici tečaja?

Razume se da treba pridobiti vežbače, da proste vežbe vežbaju sa razumevanjem i voljom, budi se kod njih oduševljenje za to a ne da mu obuka prostih vežbi bude neka kazna ili mučenje.

Pre svega prednjaci sami moraju sa predanošću spremati vežbače i postupati čisto metodički i nezamarati izlišno svoje vežbače. Svaki prednjak mora biti i dobar pedagog i ispravan, tačan instruktor i nepopuštati ni u najmanjoj sitnici. Početnik nikad ne može se uzeti u obzir sa naprednim vežbačem — to treba razlikovati i prema tome udesiti i nastavu u sokolanama već za vremena vežbanja po rasporedu. Ako prednjak nemari, vežbač ne može znati a nemar prelazi i na njega, a postepeno u naviku. Treba i znati da vežbač ima da uči a ne da se muči. A kad se muči vežbač (obično neumešnim i neostvarljivim načinom spremanja) — prirodno da ni prednjak ne oseća se bolje. A to ne sme biti.

Jedna greška nalazi se i u ovome! — Pre i posle redovnog časa u sokolanama retko koji vežbač seti se da sam pokuša da uči lepe položaje i pokrete iz prostih vežbi. Svako vidi samo sprave a ideal mu je da nauči „sklopku“ — „stoj“ — „veleobrtanje“ i t. d. — A proste vežbe? Ostaje samo za njih određeno vreme po rasporedu po kome se još kod mnogih društava slabo postupa. A ne samo to! — Dokazano je da i mnogi vežbači na redovnim časovima zajedničke vežbe (dakle i proste vežbe) izbegavaju, kriju se od njih, tako da često puta mora njih načelnik ili vodja zajedničkih vežbi skupljati i tražiti. Jeli to red? Je li to sokolska disciplina?

Ne govorim ovde protiv vežbanja na spravama da smanjim njihovu vrednost. Ne! — Treba i to jer i sprave imaju svoj koristan zadatak kad se umereno, a naročito kod dece, pazi na izbor pojedinih osnovka. — Ali govorim u korist prostih vežbi u opšte tako da vežbač nalazi u njima isto tako zadovoljstvo kao kod vežbi na spravama. Ovo se može ostvariti jedino ako se prostim vežbama bude poklanjala veća pažnja i sprema u sokolanama i to već kod naših najmanjih — dece.

Proste vežbe ne smeju biti više strašilo za vežbače. Vežbač ne sme da kaže više o prostim vežbama: „eh to nije ništa“. — Ali se proste vežbe nesmeju ni spremati površno, monotono. Svaki vežbač mora da bude tako vaspitan da ume da traži i sam dušu prostih vežbi — da bi na taj način i duša prostih vežbi našla vežbača — svog vernog predstavnika u svim svojim značajima — život.

Jedino na taj način sokolske proste vežbe biće ono u životu — što su u idealu: estetika, snaga, disciplina, red, okretnost, pesma — sve u jednom jeziku sokolskog telesnog vaspitanja. Posle na sokolskim sletovima odmah drukčije će tačka prostih vežbi izgledati. Onda tek kada svi vežbači budu spremni kako treba kao pojedinci — može se ostvariti konačna i potpuna harmonija — inače nikad!

Svaka greška treba da bude uvek škola za buduće da više tako nebude. Znam da ima i društava, načelnika, prednjaka i vežbača koji svoj zadatak izvršavaju savsesno kako treba — ali takih ima malo! Osim ovih ima mnogo takih koji rade onoliko koliko mogu i takih koji su ostavljeni sami sebi, bez nadzora i uputa i misleći da rade dobro i t. d. — Na ovaj način nije ni čudo što ishod zajedničkog nastupa ne može biti zadovoljavajući. — Ko je video zajedničku tačku članova u Mariboru — mora to priznati. Nemojmo da se laskamo! — A laskanje bi bilo da kažemo da je tačka članova u Mariboru prostih vežbi izvedena dobro!

Nek se niko nikad ne oslanja na to da se sitnice u velikom broju vežbača izgube. Ne! — Nemogu, i opet kažem nemogu se izgubiti a naročito kad tih sitnica ima mnogo koje prelaze i u velike, osnovne greške. Treba uvek znati i pamtiti načelo: jedino ako svaki pojedinac vežbač spremljen je po propisu i odlično — onda i celina može biti posle usavršena — inače nikad. — Sve se vidi! — Samo neće videti ili zbilja i nevide neobavešteni gledaoci ili novinari — koji posle samo laskaju a kojima je sve dobro — samo kad vide veliki broj.

Ovaj članak ima opštu svrhu! Na prvom mestu pak da probudi više volje, razumevanja i oduševljenja za proste i druge zajedničke vežbe kod sviju naših odeljenja vežbača i to već na redovnim časovima u sokolanama naročito po zimskom rasporedu. Drugo, da se proste ili druge zajedničke vežbe spremaju tačno i po jedinom načinu spremanja po opisu — a ne koliko nastavnika — toliko predstavnika. Razume se da pri ovakom spremanju ne sme se zaboraviti ili zapostavljati — metodički postupak! A da bi ovo sve bilo još olakšano, opis prostih ili drugih vežbi mora biti tačan, razumljiv, podroban tako da niko od prednjaka nebude u zabludi. Konačno i sami prednjaci moraju biti tačno, strogo na svome mestu u svakom pogledu. Pored slika moraju pažljivo čitati opis vežbi a svaki teži prelaz, pokret ili stav naročito stu-

dirati. — To znači po metodici: spremi sam sebe tačno za svaki čas da bi mogao sa uspehom spremi i druge — učiti zanimljivo i t. d. — U kratko: češće pročitati i celu sokolsku metodiku.

Kritiku izvodjenja tačke ženskih prostih vežbi (čeških) u Mariboru ostavljam sestrama. — Ali i ako znam da sestre svesnije su syršile svoj (isto tako teški) zadatak odnosno spremanja ove svoje zajedničke tačke ipak sam uveren da primedbe koje se u ovom članku odnose na mnoge članove (u pogledu sprema prostih vežbi) — mogu se isto tako odnositi i na mnoge članice.

F. Hofman

O tjelovježbi.

Po našim društvima nalazimo vježbača i vježbačica od najnežnije do odmakle dobe. Hoćemo li sa svima jednako vježbati? Nećemo. Jer svako doba i spol zahtjeva, obzirom na svoj organizam, posebni način vježbanja.

Mi bi prema tome razdijelili tjelovježbu na dvije glavne skupine: na zdravstvenu (ne medicinsku), koja ide za tim, da pravilno razvije dječje tijelo; koja će slabiji, to jest ženski spol, primjerno ojačati, i, koja će odmaklu dobu uzdržati u snazi i zdravlju. Zatim je dijelimo na aplikatoričnu, za srednju, jaku dobu, gdje ćemo razviti snagu, okretnost i ustrajnost vježbača do najveće, za zdravlje neškodljive mjere. Ona je više manje naporna, atletska. Kod ovoga će nam poslužiti vježbanje po našim dvoranama i vani na otvorenom u obliku lake atletike i športa.

Promotrimo li socijalno higijeničke prilike, u kojima žive naša gradska djeca, nalazimo, da ih se većina nalazi u nezdravim stanovima i siromašnim okolnostima. Gradska prašina uvećaje pogibelji, kojima je izvrgnut dječji organizam. Ovom se pridružuje škola sa vrelom novih pogibelji kao: dugim sjedjenjem u nepravilno gradjenim klupama, što prouzrokuje slabi razvoj prsnog koša i ramena; onda slabi zrak u školskoj sobi i skoro nika kova ventilacija pluća. Iskustvo nas uči, da se medju školskom djecom nalazi veliki postotak slabo razvijenih prsnih koševa i slabo razvijenih pluća.

Dječja pluća i srce do počimanja puberteta, 15—16 god., nijesu još dosta razvijena. Tek nastajanjem ovoga procesa počimaju, da rapidno rastu i razvijaju se.

Kad znamo još i to, da dječje srce uslijed razmjerno širokog otvora žila odvodnica lakše tjera krv u njih i radi toga lako podnese i svlada veći napor nego u kasnijoj dobi, možemo lako uočiti kakva bi tjelovježba bila najprikladnija za dječju dobu tamo do časa kada počima kostur, da zauzima svoj stalni oblik, to jest od prilike 15—16 godine, dobe kada ujedno počima i proces puberteta.

Nije teško to zapamtiti: moramo znati paralizirati ono u čemu leži najveća pogibelj za dječje tijelo, t. j. slabom razvoju i slabom uplivu na pluća i sve moramo suprotstaviti snažnu tjelovježbu pluća i srca, a slabom razvoju prsnog koša i ramena moramo suprotstaviti sustavno i marljivo vježbanje i jačanje osobito onih grupa mišica, od kojih najviše zavisi pravilni razvoj ramena i prsnog koša. Svrha i način ove tjelovježbe neće biti ni malo atletski, nego je zdravstven, t. j. ide za tim da uzdrži u što boljem zdravlju rastući organizam djeteta i usput, da ga pravilno razvije.

Tjelovježbu zdravstvenoga smjera upotrebiti ćemo u glavnom i sa ženskim spolom. Zašto?

Pogledamo li kostur i mišićje žene, opažamo da je slabije razvijeno i jako nego li muškaračko, naime gornji dio tijela. Njezina pluća i srce takodjer su slabiji nego kod muškaraca. Žena je i na kuću više vezana nego li muškarac. Uloga žene u životu je da bude majka, da radja djecu. Sve ovo nam kaže, da sa ženskom nećemo izvadjeti nikakove naporne tjelovježbe, koja će mišićje što jače razviti, nego bit će to tjelovježba, koja će ženskom tijelu dati gipkost i okretnost, koji će gornji dio tijela pravilno, a ne jako razviti. Proste vježbe, plesne vježbe, nekoje vježbe na spravama, igre, plivanje, pitoma turistika i t. d. Sve zgodne vježbe, koje ne zahtijevaju prenaporno napinjanje mišica, srca i pluća.

Trbušne mišice igraju osobito kod ženske važnu ulogu: jesu li te mišice jake u velike olakšavaju akt radjanja. Kod tjelovježbe ženskih posvetit ćemo njima osobitu pozornost, pak ćemo nastojati, da ih što bolje ojačamo.

Zdravstvenu tjelovježbu upotrebit ćemo za vježbače, koji prelaze u odmaklu dobu, oko 40 god. U tim godinama počimlje muška snaga po malo da malakše. Žile kucavice gube na elasciteti, pa lakše pucaju. Djelovanje srca nije više tako snažno i ono počimlje, da malakše. Oko trbuha kupe se veće naslage sala, koje

otešćavaju micanje ošita, pa kod vježbi, koje zahtjevaju veći napor srca i pluća, ova dva organa brže se umore. U ovoj dobi prestat ćemo vježbama snage, kao napornom tjelovježbom na spravama, čestim dizanjem teških tereta. Ni vježbu brzine, kao trčanje, nećemo više izvodjati. Izbjegavat ćemo vježbe kod kojih glava dolje visi. Izabrat ćemo vježbu, koja će eventualno smanjiti naslage sala, da micanje ošita, to jest disanje bude lakše; vježbe, koje će trbušne mišice ojačati, jer znamo, da u toj dobi počima probava da trpi; vježbe, koje jačaju srce, pluća, ali ne prouzročuju njihov veliki momentani napor. Takve vježbe bile bi lakše vježbe na spravama, kod kojih će i okretnost igrati ulogu, budući i nje u tim godinama nestaje, proste vježbe. Vježbe za jačanje srca i pluća bi bile najzgodnije tako zvane vježbe ustrajnosti, to jest vježbe koje više vremena traju, u velikoj mjeri zrače i jačaju pluća i srce, a ne prouzročuju im momentanog prenapora: kao plivanje, podistika, turistika i t. d.

Kada se je kostur muškog djeteta zdravstvenom tjelovježbom pravilno razvio i učvrstio, a srce i pluća postepeno ojačale, možemo da predjemo sukcesivno s njime na aplikatoričku tjelovježbu, koju izvodjamo sa odraslim članovima po našim gombaonama i vani na otvorenom u obliku lake atletike i športa.

Aplikatorična tjelovježba je više manje atletska, zahtjeva od vježbača često puta skrajno napinjanje mišica, srca i pluća. Ovo često napinjanje može biti pogibeljno za organizam, pa neće biti zgorega na to upozoriti i na još nekoje pogreške, koje se često opažaju.

Pretjerana naporna tjelovježba može srcu škoditi. U prvom redu često zaustavljanje disanja, dok izvodjamo vježbe snage, n. pr. dizanje teškog tereta. Kod ovog akta, za vrijeme što teret dižemo, ne nalazi se u srcu gotovo ništa krvi, ona je iz njega istisnuta i nalazi se najviše u onim mišicama, koje su najviše zaposlene. Kad vježbu svršimo i zrak van pustimo, provali krv snažno u srce i momentano ga previše raširi. Atleti upotrebljavaju često ustavljanje disanja, ali kod njih nalazimo u najvećim postotcima bolesna srca. Kod izvodjanja teških vježbi nastojmo stoga da se klonimo čestog zaustavljanja disanja.

Na našim „rasporedima vježbanja“ nalazimo na sate i dane, koji su određeni za laku atletiku i nekoje grane športa. Mi iz iskustva znamo, da to većinom ostaje na papiru napisano, ili ako

se te dve grane tjelesnog vježbanja i goje, biva to većinom neredovito, nesistematski i premalo.

Mi se još previše držimo gombaona i najviše provadjamo „viseću“ tjelovježbu, to jest u pretežnoj mjeri izvadjamo vježbe, kod kojih igraju najviše ulogu mišići ruku i gornjeg dijela tijela, dočim velike i jake mišice nogu prema njihovom opsegu, zadaći i snazi bivaju i odviše zanemarene. Imamo dobrih vježbača na spravama, a hoditi ne znaju. Živa istina, koja se čezto opaža. Pa kako izgleda tijelo takova vježbača: jak i razvijen gornji dio, a slabunjave noge. Dobro je da se dâ tijelu jaki i razvijeni oblik, ali taj oblik mora biti simetričan, estetičan, ne pretjeran i u okviru gimastičke higijene.

Pretjerano vježbanje i gomilanja mišićjih masa umanjuje elascitetu prsnog koša i funkcija pluća trpi. Veoma često dogodi se, da previše ojačaju mm. pectorales, pa vježbač dobije zgureno držanje tijela.

Hoćemo li aplikatoričnom tjelovježbom tijelo pravilno razviti, pluća i srce zdrava i jaka uzdržati ne smijemo se samo ograničiti na naše zatvorene prostorije, nego hodimo i van na zrak gdje je polje za laku atletiku i šport.

Jer, zapamtimo, u prvom redu vježbamo za naše zdravlje, a tek onda dolazi drugo.

S. Vrdoljak.

Накнадно пријављени Соколи добровољци.

III.

170. **Лаза Ковачевић**, Ковилъ дољни, Србин, банкарски чиновник. Соко у Новом Саду и Загребу од 1911—1914. Заробљен у Русији и 9. III. 1916. ступио у I. српску добровољачку дивизију у Одеси. Борио се у Добруци и на Солунском фронту. Демобилисан као поручник.

171. **Александар Слањкаменац**, Нови Сад, Србин, трг. помоћник. Соко од 1911—1914. у Новом Саду. На руском фронту код Зборова допао 1917. у ропство. 26. VIII. 1917. ступио у српску добровољачку дивизију у Одеси. 1918. борио се на Солунском фронту.

172. **Миленко Дејановић**, Нови Сад, Србин, трг. помоћник. Соко од 1911—1914 у Новом Саду. 1916. заробљен

у Русији. 1. септембра 1916. ступио у I. добровољачки корпус а касније доспио на мурманско полуострво.

173. **Јован Вучков**, Србобран, Србин, трговац. Соко од 1911—1914. у Новом Саду. 4. IX. предао се руској војсци. 1915. прешао преко Одесе и Бугарске у Скопље. Борио се као артиљериста на солунском фронту до ослобођења.

174. **Лазар Т. Козарски**, Фелдварац, Србин, кројач. Соко од 1911—1917. као старешина Сокола у Барбертону, Охио, Као агитатор за нашу идеју у Америци дошао на солунски фронт 28. VI. 1917. и борио се до нашег ослобођења.

175. **Милан Р. Поповић**, Столац, Србин, студент. Соко од 1910—1911. у Стоцу, од 1911—1912 у Штајерском Грацу. Као добровољац борио се 1912/1913 на Балканском ратишту. Као аустријски војник пребјегао 1914. Српској војсци. Учествовао у борбама мјесеца октобра 1914. пред Сарајевом и дуж цијеле Херцеговачке границе. Концем 1915. као комита и извидничар са 4 друга прошао Херцеговину а касније се повлачио са Српском војском преко Албаније на Крф.

176. **Јефто Михајевић**, Столац, Србин. Соко од 1910. у Стоцу. Год. 1915. пребјегао и предао се Русима. 1. III. 1916. ступио као добровољац у добровољачки одред у Одеси, и тамо оболио и услед евакуације отпремљен у болницу у Лондон.

177. **Филип Михајевић**, Столац, Србин. Соко од 1910 до 1912. у Стоцу а 1913. на Цетињу. Борио се на Црногорској граници као добровољац. Пред капитулацију Црне горе пребјегао у Италију а затим дошао на Крф и Солун.

178. **Сава Перишић**, Столац, Србин. Соко од 1910. у Стоцу. Ступио у добровољце као Руски заробљеник марта 1916. Учествовао у борбама у Добруци а касније на солунском фронту. Одликован Георгијевским крстом.

179. † **Љуба Југовић**, Столац, Србин. Соко 1911. у Стоцу. Пребјегао у Галицији Русима. Јула 1916. јавио се као добровољац и у борби у Добруци рањен. Касније рани подлегао.

180. **Милорад Пивац**, Столац, Србин. Соко од 1910. у Стоцу. Био добровољац у Балканском рату. 1914. ступио као добровољац и борио се на Вучјем долу и око Требиња. Иза пада Црне горе прешао на Крф и судјеловао у борбама на

Кајмакчалану. Одликован са сребрном медаљом Милоша Обилића.

181. **Митар Богдановић**, Столац, Србин. Соко од 1910. у Стоцу. Као добровољац борио се на Вучјем долу. После пада Црне горе побјегао на Крф, гђе је вршио дужност војног чиновника.

182. **Перо Биберџић**, Столац, Србин. Соко од 1910. у Стоцу. Био добровољац на Балканском ратишту. 1914. ступио у Црногорску војску и борио се око Вучјег дола и Требиња. После пада Црне горе побјегао на Крф. Борио се при заузећу Битоља и продора аустро-бугарског фронта. Одликован сребрном медаљом Милоша Обилића.

183. **Мухамед Мехмедбашић**, Столац, Србин муслиманске вере. Соко од 1911. у Стоцу. Судјеловао у Сарајевском атентату и побјегао у Црну гору. Тамо ступио у војску и борио се око Вучјег дола, затим прешао у Скопље и са срп. војском преко Албаније на Крф, гђе је суделовао у борбама на Солунском фронту.

184. **Милан Малић**, Столац, Србин. Соко од 1911. у Стоцу. Ступио у добровољачки корпус и борио се у Добруци. Касније се незна за њега.

185. **Шћепо Мирковић**, Столац, Србин. Соко од 1912. у Стоцу. Ступио 1914. као добровољац у српску војску. Учествовао у борбама на Солунском фронту. Одликован сребрном медаљом Милоша Обилића.

186. **Новак Милана Бугарски**, Петровосело (Бачка), Србин, трговачки помоћник. Соко Заробљен 22. V. 1916. код Тарнопоља у Галицији. Ступио као добровољац у 1. чету 3. бат. II. пеш. пука I. српске добровољачке дивизије у Русији 10. VI. 1916. год. Учествовао у борбама на Добруци и Солунском фронту. Свега служио 41 месец. Демобилисан 6. X. 1919. г. Рањен кроз груди без последица.

187. **Жарко Раде Стајић**, Петровосело (Бачка) Србин, папучар. Соко. Заробљен 14. IX. 1919. год. код Дубна. Ступивши као добровољац у 1. чету 2. бат. II. пеш. пука I. српске добров. дивизије марта месеца 1916. г. Учествовао у борбама на Добруци и Солунском фронту. Свега служио 43 месеца. Демобилисан 23. X. 1910. Рањен 2 пута, у врат и у леву ногу, без последица.

188. **Јован Милана Вујић**, Петровосело, Србин, ципелар. Соко. Заробљен 31. VIII. 1916. код Зборова у Галицији. Ступио као добровољац у 1. чету. 1. батаљона V. пешад. пука II. српске добровољ. дивизије у Русији 4. окт. 1916. г. Учествовао у борбама на Солунском фронту. Свега служио 36 месеци. Демобилисан 7. X. 1919.

189. **Мила Луке Моровић**, Петровосело, Србин, столар. Соко. Заробљен 1. VII. 1917. код Зборова у Галицији. Ступио у допунски батаљон у Самари 3. III. 1918. Учествовао у борбама на Мурману. Свега служио 19. месеци. Демобилисан 27. X. 1919.

190. **Јанко Лазе Топалски**, Петровосело, Србин, опанчар. Соко. Заробљен 4. VI. 1917. код Зборова. Ступио у допунски батаљон на Мурману 12. III. 1918. Учествовао у борбама на Мурману. Свега служио 19 месеци. Демобилисан 11. XI. 1919.

191. **Милан Бранка Свирчевић**, Петровосело, Србин, берберин. Соко. Живео у Београду пре Балканског рата. Ступио у Савез добровољаца у Србији марта месеца 1910. Учествовао у Балканском рату и у свима борбама од 1914. до свршетка рата. Демобилисан 22. X. 1919. Рањен 2 пута без последица.

Jugoslovanski Sokolski Savez.

Starešinstvo Jugoslovanskoga Saveza je imelo dosedaj 7 sej. Seje se vrše vsak pondeljek ob 5. uri popoldne. Dosedanji važnejši sklepi so sledeči: Brat Branko Palčić v Zagrebu se pooblasti, da prevzame glavno založbo sokolskih potrebščin in zalaga tudi vse ostale dobavitelje. Vse sokolske potrebščine morajo odgovarjati vsem predpisom Saveza in mora vsled tega izvrševati vse v sporazumu s starešinstvom. Trgovce, ki prodajajo tudi sokolske potrebščine, določi Savez v sporazumu z bratom Palčićem.

Statističnemu odseku se naroči, da pripravi vse potrebno, da bode statistika letos pravočasno izvršena. Dovolj se zato poseben kredit.

Hrvatski Sokol in Srbski Sokol v Petrinji sta izvršila fuzijo.

V smislu sklepa skupščine se izda skupno legitimacijo z novim letom. Določi se oblika ter se pozove tiskarne, da predlože vzorce.

Pri starešinstvu Saveza se ustanovi odsek za posredovanje služb Sokolom — predvsem telovadcem; ustanovi se tudi časni-karski odsek, ki ima nalogo poročati v časopise in zbirati razna poročila časopisov o Sokolstvu.

Glede prireditve „Koroškega dne“ se določi vse podrobnosti. — Za leto 1921 se izda Sokolski koledar ter se poveri uredništvu br. dr. Bučarju. Koledar se tiska v Ljubljani.

Z ozirom na grozeče nemške nasilnosti pri plebiscitu na Kopoškem, se sklene pozvati Sokolstvo, da prevzame stražo Slovencev na Koroškem. Potrebno je najmanj do 3000 Sokolov.

Ustanovila so se nova društva v Toplicah, St. Jerneju in Cetinju ter župa v Nišu.

Razven teh važnejših sklepov, je starešinstvo raspravljalo o zelo mnogih manjših društvenih in župnih zadevah ter rešilo še mnogo manjših organizacijskih zadev. J. S. S

Sokolski koledar za leto 1921 izide v decembru. Pozivljamo vsa bratska društva, da opozore brate in sestre na ta koledar. Cena se pravočasno objavi.

Tiskovni fond Saveza. Ponovno pozivljamo vse brate in sestre, da zbirajo ob vsaki priliki za tiskovni fond Saveza. Tisk je velikega pomena za razširjenje sokolske misli in vsled tega je dolžnost vsakega Sokola in Sokolice, da ga podpira. Skrbite tudi za to, da se število naročnikov za „Sokolski Glasnik“ pomnoži ker le potem bode mogoče ustreči vsem zahtevam.

Sokolski znak in sokolsko legitimacijo za vse jugoslovensko Sokolstvo izda Savez z novim letom. Opozarjavo vse župe, da starešinstvu takoj javijo koliko znakov i legitimacij potrebujejo za župo.

Jugoslovanski Sokolski Savez ima v zalogi sledeče knjige:

Dr. Pivko: Telovadne igre: I. in II. del à K 4.—, III. del à K 8.—

Bajželj: Vaje na bradlji à K 6.—

Schaub: Prosti skoki à K 5.—

Dr. Viktor Murnik: Redovne vaje à K 20.—

K. Vaniček — Dr. Murnik: Predavanja — Nauk o vzgoji a K 12.—

Dr. G. Sajovic: M. Tyrš à K 10.—

Vaniček — Dr. Pestotnik: Sokolski evangelij I. in II. del à K 3.—

- Sajovic: Učenci in učenke à K 7.—
 E. Sajovic: Priprave za vaditeljske izpite à K 10.—
 S. Vidmar: Proste vaje za člane in članice à K 5.—
 Jugoslovenski sokolski koledar za leto 1920 à K 8.—
 „Sokol“ letnik 1919 à K 20.—
 „Slovenski Sokol“ letnik 1907—1910 à K 12.—, letnik 1911 à
 K 6.—
 Dr. Pestotnik: Kako voditi in upravljati sokolska društva à K 22.—
 „Jugoslavija“ — partitura za klavir à K 10 —
 Hofmanove vaje — partitura za klavir à K 7.—
 Vaje s cvetnimi loki — partitura za klavir à K 4.—
 Vaje z dolgimi palicami — partitura za klavir à 4.—
 Sokolske in Koroške razglednice à K 1.—
 Diplome à K 10.—
 Dr. Bučar: Povjest gimnastike à K 10.—
 Dr. Bučar: Floretovanje à K 5.—
 Dragotin Šulce: Sokolstvo svezak 1—5. à K 3.—
 Dr. Fran S. Gundrum: Pomaganje nastradalomu à K 12.—
 „Sokolski Glasnik“ à K 36.—

Vse te knjige se naročajo pri Jugoslovenskem Sokolskem Savezu v Ljubljani, Narodni dom. Denar se naj pošlje zajedno z naročilom.

J. S. S.

Белешке.

Сокол у Вршцу. На обичајној годишњој скупштини изабран је управни одбор, који је обећао за будућу годину радити око што бољег напретка у гимнастици и просвјети.

За вријеме рата били смо без рада као и друга друштва а на почетку преврата порадили смо око држања реда и мира.

Од Савеза био нам је послан брат Богуновић, који је прегледао рад друштва и вјежбао с члановима вјежбе ослобођења и уједињења. Одржао је два предавања о Соколству и културном раду те једну академију са споменутим вјежбама у почаст Принципа и другова. У липњу се одржала јавна вјежба са lijепим распоредом. Прва је тачка била вјежбе „Ослобођења и уједињења“ преурањена за овај иступ. Овака вјежба мора прећи у крв иначе не даје сликовитости а тим мање ако сви вјежбачи не држе једнаке ставове и не држе

се музичког такта. Друга је тачка била лакоатлетска. У трчању на 100 м. побједио је брат Каменко Стојановић. У бацању жељезне кугле од 7 кг. тешке побједио је брат Милосављевић, бацивши ју 10 м. десном руком. У скакању у вис достигли су вјешбачи висину од 1·55 м., брат Славко Шајић показао нам је најбољу технику у енглеском скоку. Трећа је тачка била штафета 4 × 200 м. при којој су побједили браћа Максић, Стојановић, Поповић и Милосављевић. Четврту је тачку испунио мушки подмладак заставицама. У главном добро, само мало више пажње на такт. Пету тачку вјешбе с луковима извеле су сестре лијепо и добро. У шестој тачци извеле су дјевојчице просте вјешбе доста лијепо, само мало више пажње на сложније кретње. Седма је тачка била најљепша и најтачније изведена. Вјешбале су се ритмичке вјешбе за прашки слет. Сестре су их дивно извеле. Сваки је став био на своме мјесту, свака кретња била је у складу с глазбом. Последња тачка била је маратонска утрка. Дужињу од прилике 4 км. превалио је брат Лаза Поповић у 20·20 мин.

Неколико вјешбача присуствовало је соколској свечаности у Великом Бечкерекy, а присуствовало се вјешбањем прослави домаћег коњичког пука. У српњу одржао је наш Сокол јавну јуначку игру за намирење трошкова за слет у Сомбору и Марибору. Успјех је био слиједећи: Трку на 100 јарди побједио Никола Шајић; бацање жељезне кугле 7 кг. тешке побједио Коста Јоановић 12·26 м. постигавши првенство у нашој краљевини; скок у вис однијели су Богдан Стојановић и Коста Јоановић; трчање на 200 јарди Никола Шајић; бацање диска Коста Јоановић 33·70 м.; скок у даљину Никола Шајић 5·9 м.; штафета 4 × 100 јарди Никола Шајић, Рада Јорговић, Миша Барбулов. Још се вјешбало на ручама.

На првом слету бачке соколске жупе присуствовао је наш Сокол са 53 брата и сестре, који су учествовали јавној вјешби. Натјецало се у лакоатлетским вјешбама и изнесене су неке побједи: у бацању кугле Коста Јоановић као први а у бацању диска као други; у скоку у даљ као трећи Никола Шајић а у трци на 100 метара био је први. Са резултатима је друштво посве задовољно.

У коловозу се одржала ногометна утакмица међу старијим и млађим чланством, онда са шпортским клубом „Обилић“ из Вел. Бечкерека, те се одржала још једна ногометна и јуначка утакмица.

Неколико Сокола и Соколица направило је излет са јавном вјежбом у Павлиш а намјерава се још неколико омањих излета.

Друштво је наступило више пута при јавним народним манифестацијама.

Поводом оснивања просвјетног одбора одржало се неколико друштвених састанака на којима се расправљало о раду у том смјеру. Надамо се, да ће се у том погледу нешто учинити, што би било од велике користи за овај крај у којему фали наше народне интелигенције. У сврху соколске пропаганде изнашају се у мјесним новинама чланци о соколству и сва обавјештења о раду нашег друштва.

Здраво!

Анџе Тадић.

Sokolsko društvo Sv. Ivan Zelina. Dana 8. kolovoza 1920. održana je glavna skupština „Hrv. Sokola“ u Sv. Ivanu Zelini. Skupštinu je otvorio starješina brat Mirko Cajner, koji je prikazao cilj i zadaću Sokolstva u slobodnoj i ujedinjenoj našoj kraljevini. Iza toga čita tajnik brat Ivo Horvatić zvoј izvještaj o radu društva. Bragajnik brat Franjo Jalšević izvješćuje o stanju blagajne. Vodja brat Franjo Janeš izvješćuje o tehničkom radu društva. Svi su izvještaji primljeni jednoglasno na znanje, te je upravi podijeljeno odriješenje. Zatim bude provedena likvidacija društva, te jednoglasno prihvaćen nacrt pravila „Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca“, za sokolsko društvo. Tada se prešlo na izbor upravnoga odbora. Aklamacijom budu izabrani: za starješinu brat Mirko Cajner, a za vodju brat Franjo Janeš. U odbor izabrani su tajnim glasovanjem braća: Dr. Josip Berović, Ivo Horvatić, Franjo Jalšević, Josip Koščec i Josip Lanović, zamjenici: Franjo Sekulić i Nikola Koščec, revizori: Ivo Mladjan i Tomo Vudjan. U prosvjetno-kulturno odjeljenje birana su ova braća: predsjednikom Dr. Franjo Kocuvan, a za odbornike: Dr. Petar Čerlek, Juraj Diklić, Dr. Nikola Gobin, Vjenceslav Mudrovčić, Franjo Kos, Ivan Klobučar, Dr. Josip Gruica i Velimir Polak.

Sokolsko društvo u Vel. Grdjevcu. Nakon vrlo uspjele javne vježbe, koja je održana 8. VIII. 1920, nastavilo je ovo mlado društvo vrlo intenzivno svojim radom. Prije javne vježbe bio je samo jedan odjel sokola-vježbača, a poslije javne vježbe osnovano je i žensko odjeljenje, koje je odmah počelo i vježbati, a sad evo početkom školske godine osnovan je podmladak muški i ženski te muški naraštaj.

Dne 26. avgusta t. g. držao je g. Nikola Gjurić urednik „Трезвености“ i poznati radnik na suzbijanju alkohola predavanje Sokolima.

To je prvo predavanje, koje je uopšte davano, a pobudilo je među Sokolima veliki interes, pa se je nakon svršena predavanja povela o protualkoholskom pokretu živahna debata. Ima nade, da će i naš prosvjetno-kulturni odbor nakon ovoga predavanja proraditi.

Na sletu u MariBORU sudjelovalo je 6 naših članova, a za javnu vježbu u Grubišnompolju spremamo se korporativno Sokoli i Sokolice.

Na prvoj sjednici raspravljano je o prostorijama, te zaključeno sa sabiranjem priloga u novcu i naravi (žitu) za gradnju Sokolskog doma. Marnim sabiranjem želja će nam se oživotvoriti, a to nam jamče naši vježbači Sokoli i Sokolice, sa svojom upravom.

Zdravo!

S. R.

Sokolsko društvo u Sisku. Kao svuda, tako i kod nas rat je pretrgao Sokolski rad. Na sva četiri vetra bili su rastjerani Sokolski radnici. Htjeli su krvopije našeg naroda ubiti ideju i tijelo. I ubili su mnogo tijelo Sokolsko, ali ideje ne mogoše ni malo da utuku. — Iza prevrata počela se sakupljati Sokolska vojska. Mnogo, mnogo i ponajboljih je manjkalo. I kod nas ih je mnogo manjkalo. Ono preostale braće ne jadikuje, ne očajava, zasukava ruke, okuplja nove članove, članice, naraštaj i podmladak. Bez buke i talambasa započeo je pred desetak mjeseci tihi, ali intenzivni Sokolski rad. Silan posao preuze na sebe njih nekolicina vrijednih. Nije to šala! Muški, ženska pučka škola, djevojačka viša škola, realna gimnazija, šegrtri, članice i skoro samo novo članstvo! Po 5—6 sati neprekidno, nekoliko puta na sedmicu je etzak duševni i fizički posao, što se može svladati jedinom silnom voljom i oduševljenjem za Sokolsku stvar.

A sada da prikazem ukratko taj rad.

1) Izleti :

Na 2. maja og. bijaše priredjen izlet u prvom redu za školski podmladak na nedaleko kraj Siska brdašce „k sv. Mariji“. — Taj nije uspio, jer je učiteljski zbor niže gimnazije u Sisku u zadnji čas odlučio, da školski naraštaj ne smije sudjelovati kod izleta zato, što ravnateljstva svih škola u Sisku nijesu zvanično obaviještena o „Raspisu Ministarstva Prosvjete o Sokolstvu u Školi“ od 15. januara 1920. O. H. br. 374 (vidi „Sok. Glasnik“ br 1—2 ex 1920. str. 55 i sl. 5 i 7) te s razloga, što je pogibao, da bi školska mladež na izletima „pila i pušila“ uz starije članove, a to da zabranjuju školski propisi!

Na dan 26. V. 1920. upriličen je izlet Sokolskog društva u zajednici sa Hrv. pjev. društvima „Danicom“ i „Slogom“ u Sela, sjedište upravne općine. Sva ta društva prevališe 7 km. daleki put pješke uz pratnju društvene fanfare i brojnog građanstva Sisačkog. Cjelokupno vatrogasno društvo uz školsku mladež i vrlo brojno seljaštvo, na čelu opć. načelnik, vatrogasni zapovjednik g. Ivan Domitrović te vrlo zaslužni učitelj g. Gjuro Logomerec dočekaše izletnike te ih oduševljeno pozdravljaše.

Sokoli izvodiše javne vježbe „Oslobodjenja i Ujedinjenja“. Ove su se vrlo svidjele našim seljacima, jer su doista vrlo dobro izvedene, kao i vježbe na spravama: ruče i preča.

Vježbači bijahu burno aklamirani i nadareni pljeskom seljačkog svijeta. Na oduševljeni pozdrav vatrogasnog zapovjednika te opć. načelnika zahvalio se brat starješina, koji je u svojem poduljem govoru sakupljenim seljacima u kratkim crtama prikazao postanak i razvoj Sokolstva, rastumačio zadatak i dužnosti, naročito novog Sokolstva u smislu zaključaka Sokolskog Sabora koji na kulturno-prosvjetnom polju, tako uopće u odgovornom tjelesnom i duševnom.

Dobili smo čvrsto uvjerenje, da je taj izlet u našem seljaku pobudio živu želju, da osnuje u sjedištu svoje upravne općine Sokolsko društvo, što će provesti ugledni zapovjednik vatrogasaca g. Ivan Domitrović uz potporu vrllog nastavnika g. Logomerca, koji je obećao raditi u istom pravcu i u školi sa školskim naraštajem.

Na 3. VI. 1920. sa društvenom fanfarom priredilo je Sokolsko društvo izlet u Topolovac, sjedište upravne općine, 8 km. udaljeno od Siska.

I ovdje se sakupilo vrlo mnogo seljaka i seljakinja iz obližnjih sela, te je vrlo pozorno pratilo vježbe članstva na spravama, kao i govor brata starješine, u kojem je seljaštvu rastumačio Sokolsku instituciju, kojoj je svrha odgoj i tjelesni i duševni, kako u građana tako i u seljaka, stavljajući molbu na okolišno učiteljstvo, da porade oko osnutka Sokolstva među odraslijim, kao i omladinom školskom.

2) Javna vježba :

I na javnoj vježbi od 20. VI. 1920. vidjeli su se tragovi gore opisane silne volje i oduševljenja. Moralni uzpjeh vježbe neka bude braći, koja je oko toga imala truda, najbolja pohvala i zadovoljština, a ujedno poticaj za daljni takav rad.

Tehnički uspjeh vježbe neka se mjeri mjerilom, da se je tu nastupilo u kratko vrijeme sa skoro sasvim novim materijalom. Radi toga nastup nije bio, a n i m o g a o b i t i savršen. Hoćemo, da nastup strogo i čim pravilnije, sine ira et studio, prosudimo, i najbolje izvedemo.

Šegrti su se dobro i samosvjesno držali. Njima i djacima neka se posveti najveći mar, jer iz njih se rekrutiraju najbolji Sokolovi i otima ih modernom anacijonalizmu i pokvarenosti. — Daljnja tačka bile su vježbe „Oslobodjenja i Ujedinjenja“. Da te vježbe nemaju svojeg dubljeg značenja, svršili bismo odmah spomenuvši, da su bile dobro izvedene. Ali baš radi tog svog značenja imademo, da primjetimo, da se te vježbe ne smiju samo mehanički uvježbati, nego se članstvo kod podučavanja mora upozoriti na značenje pojedinih kretnja. — Jedino tako mogu te vježbe ispasti kao nešto uspjele i savršeno, što će i na vježbača i na gledaoca duboko djelovati i elektrizovati ih. — Osim toga morali su se izvadjati svi sastavi, jer inače značenje vježbi jeste nepotpuno i nema smisla.

Zadnja tačka bile su vježbe na spravama. Dobra je bila zamisao, da se je kod vježbe nastupilo u glavnom sa skupnim vježbama i da se je spravama prepustila jedna tačka. Vidilo se je upravo dobrih vježbača.

Dobro bi bilo, da vježbači ne izvadjaju najviše velekovrtljaje i stojeve i preteške elemente, u kojima nijesu sigurni. Onda, čitava kombinacija mora biti sa smislom sastavljena i elegantno izvedena.

Ustraje li društvo u sadanjem maru, imati će u svakom pogledu bogate plodove.

Do skora javiti ćemo se dalje

S. V.

Iz Sokola u D. Miholjcu. Dne 5. listopada 1919. na poticaj staroste brata Dr. Božidara Katušića bijaše obnovljen „Hrvatski Sokol“ u D. Miholjcu, koji je god. 1905. bio osnovan i u ratno doba raspušten. Stanje društvene blagajne bilo je slabo, sprave su bile jako oštećene. Na početku bijaše 32 izvršujuća i 42 podupirajuća člana, a već za mjesec dana kasnije bilo je 70 podupirajućih i 34 izvršivajućih članova, te je tako bio omogućen početak rada o. d. Da se Sokol i materijalno poboljša, priredili su izvršujući članovi dne 30. studena 1919. kućnu zabavu sa diletantskom predstavom, koja je dobro uspjela. U isto vrijeme u siječnju 1920. obavita je promjena društvenih pravila, te je Hrv. Sokol prihvatio 8. članak svesokolskog ustava (str. 3. S. Glas., toč. 8, 9 i 10) i prozvao se samo „Sokol“, bez nacionalne oznake, kako je to u sokolskom ustavu uvjetovano bilo. Tim povodom obavila se likvidacija društvene imovine i izabran novi upravni odbor. Društvo je od obnove do dolaska brata Ivana Cvingla bilo vazda u neprilici za vodstvo, jer se za isto nije mogla naći osoba, koja bi sa punim elanom otpočela raditi. Čim se je brat I. Cvingl, koji je po Istri bio pokretač i vodj mnogih sokolskih društava vratio u rodno mjesto D. Miholjac, svi su pogledi bili uprti u njega, jer se bez krzmanja prihvatio rada na sokolskom polju. Njemu se ima zahvaliti današnje stanje i napredak društva, naročito na tehničkom i organizatorskom radu. U to doba opaža se žurba i čvrst elan za sokolsku ideju. Osniva se muški i ženski podmladak Sokola i odmah iza toga ženski odjel sokolica sa načelnicom sestrom Zorom Knobloch na čelu. Kao svaki tako i naš podmladak imao se kroz vatru prokušati, pa što je ostalo, jeste valjano i dobro. Već kod osnivanja podmlatka opazio je tajnik društva brat Pavao Šimić, da je rad nepotpun, te je dosljedno okružnici za ustrojenje prosvetno-kulturnog odeljenja Sokola tražio od odbora, da se konačno izjavi za to odeljenje. Odbor je prihvatio osnutak, te je odmah iza toga slijedila glavna skupština, koja je održana dne 13. lipnja o. g., koja je imala dužnost, da rasporedi sa raspoloživim silama u radu upravnog i prosvetno-kulturnog odbora. Tom prilikom je izabran u upravni odbor za starostu ponovno brat Dr. Božidar Katušić, za podstarostu brat Dr. Ivo Frančić, za tajnika ponovno brat Pavao Šimić, a za blagajnika ponovno brat Oskar Reizner, a od izvršujućih članova ovi odbornici; braća Stevo Danojlić, Ivan Bucksbaum, Slavko

Margold i Dr. Viktor Schiesl, od podupirajućih brat Dragutin Bogoević i brat Dragutin Steiner. U prosvetno-kulturno odelenje izabran je za predsjednika brat Dr. Milenko Radotić, za zamjenika predsjednika brat Dr. Ivo Frančić, za tajnika brat Dragutin Bogoević, a za odbornike izabrani su: braća Dr. Božidar Katušić, Dr. Viktor Schiesl, Ivo Cvingl, Dragutin Steiner i Branko Čupić, koji će između sebe imati da vrše rad knjižničara i novinara. Kako su bili stavljeni upiti za slet u Prag i Maribor, radilo je vodstvo „Sokola“ neumorno dan i noć, vježbajući Hofmanove vježbe o „Oslobodjenju i ujedinjenju“, te praške vježbe za VII. svesokolski slet i vježbe na spravama, dok su za podmladak izabrane vježbe zastavicama, a sokolice su vježbale praške ritmičke vježbe.

Da se na Vidovdan nacionalna svijest što bolje manifestuje, odlučio je Sokol i priredio Vidovdansku proslavu sa javnom vježbom na Petrovo, dne 29. lipnja o. g. kojom prilikom su posjetili i uzveličali slavu valpovački sokoli istupivši također natjecajnim vježbama na spravama. Proslov je govorio predsjednik prosvetno-kulturnog odjelenja s. d. brat Dr. Milenko Radotić. Odnosio se je na Vidovdansku pogibiju i slavu, koja nije dan žalosti, već dan ponosa i slave, jer bodreni duhom kosovskih junaka donese veselje i slobodu naše oslobodjenje i ujedinjenje braće Srba, Hrvata i Slovenaca. On je živom riječju i plamom prikazao one krvave i teške, ali slavom ovjenčane dane prošlosti srpskoga roda. Hram slobode, koji je podignut na toj spoznaji, divan je amanet jugoslovenske misli i slobode, ovjenčano mučeništvo lovorima srpske pogibije i slave, te hrvatske i slovenačke uzajamnosti u radu za slobodu i ujedinjenje svekolikog jugoslovenskog roda, oduživši se tako sjenama naših velikana Tomislava, Zvonimira, Stevana Nemanje, Dušana Silnog, Kneza Lazara, Petra Zrinskog, Krste Frankopana, Karadjordja, Štrosmajera i svim sjenama palih junaka kosovskih i poslekosovskih u borbi za oslobodjenje i ujedinjenje naroda Srba, Hrvata i Slovenaca.

Iza toga razložio je sokolsku ideju, kao svrhu rada u Sokolu, koji kao narodna vojska ima svoju glavnu osnovku da nalazi u budjenju jugoslavenske misli i da bude čvrst oslonac naše ujedinjene braće Srba, Hrvata i Slovenaca.

Iza toga počele su vježbe „Oslobodjenja i ujedinjenja“, koje je tumačio brat Dr. Ivo Frančić, prikazavši značenje pojedinih sta-

vova, koji se živo dojmiše svih prisutnih. Moralni utisak bio je nada sve jak, a materijalni uspjeh ove proslave bio je dobar. Proste vježbe izvedene su vrlo precizno, a sokoli oduševljeno pozdravljeni kod svakog nastupa. Vježbe na spravama naličile su više na natjecanje, nego na obično vježbanje, te se može kazati, da je uspjeh bio upravo vanredan. Nastup podmlatka je iznenadio i obradovao tako, da su gledaocima sjale oči od veselja i ponosa nad ovim krasnim izvedbama, a podmladak bijaše burno pozdravljen. Sokolice su sa nastupom i vježbanjem praških ritmičkih vježba takodjer burno pozdravljene pljeskom i zadovoljstvom tako, da je ugodno raspoloženje nad omladinom, uzdanicom našom, iza svakog nastupa veoma [dugo potrajalo, te se može reći, da si je kako vodstvo nad neumornim radom, tako i članovi ozbiljnim shvaćanjem zaista osvijetlalo lice.]

Poslije toga bila je vrtna zabava, koja se u večer krasno razvila, te ugodno tekla sve do zore. Istaci nam je, da su te noći šest prednjaka i to braća: Rade Lahovsky, Alexander Weis, Josip Weis, Bogomil Margold, Josip Menhard, te Viktor Cvingl morali da otputuju na aktivno službovanje u vojsku, pa je ples imao značenje oprosne večeri između te braće i ostale braće sokola i sokolica.

Time smo ukratko istakli dosadnji rad donjo-miholjačkoga Sokola, a dalji naš pokret i razvoj opisivat ćemo zgodimice u ovom urednom Sokolskom Glasniku.

Sokol v Žireh deluje tiho in mirno pa razmeroma dobro. Prvo poloyico letošnjega leta je končal s povoljnim uspehom tako v gmotnem kot v moralnem oziru. Odbor je s svojim vodstvom pokazal zmožnost in sposobnost ter dobil zato popolno zaupanje članstva. Članstvu je treba priznati, da je razumelo svojo dolžnost, ker se je delu v društvu odzivalo z ljubeznijo. Zato je vztrajno, skupno bratsko delo rodilo lepe sadove. Glavni stebri te našega složnega društva in naše sloge so bratje: Oblak Ivan, Poljanšek Josip, Grošelj Lovro, Primožič Franc, Močnik Peter, Bogataj Ivan, Mlinar Andrej, Mlinar Janez, Žakelj Andrej, Demšar, Jakob in Filip — večinoma vsi dobri Sokoli — telovadci, ki so prestali vse gorje svetovne vojne deloma v strelskih jarkih, deloma v ujetništvu. Hvala Vam, bratje! Nič nismo upali od Vas, ker smo vedeli o d k o d ste se vrnili. Toda varali smo se. Danes smo veseli, da smo se motili. Vi bratje, ki Vas ni uničil ne glad

ne mraz, ne svinec, ne plin, Vi dajte poguma, veselja in razuma onim našim mladim bratom, ki so brez Vas še otroci in videli boste, da naš žirovski Sokol ne more propasti.

Z marljivim delom za Sokolstvo so ti bratje trpini svetovne vojne pritegnili nevede s svojim rednim obiskom telovadbe v telovadnico še druge mlačne pa svobode željne mladeniče (29 telovadcev). Obisk telovadbe je bil lep, tako v izredno mili zimi, kot tudi za časa poljskega dela poleti. Ta red je uplival na dober napredek v naraščanju števila telovadk, ki se je od 1. I. 1920. do 1. VII. 1920. dvignil od 17 na 26 telovadk. Zaslugo pri tem delu ima gotovo načelnica s. Minka Dolenc, ki je bila s svojo vztrajnostjo in redom kos težki nalogi tako pri članicah kot pri deklicah (28 telov.) Po vzgledu članov in članic je deloval moški naraščaj (21 telov.) pod vodstvom br. Ivana Oblaka. Redno je posečal telovadbo, po potrebi pa se pod vodstvom svojega vaditelja sestajal v sejah. V teh je reševal samo moški naraščaj zadevajoča vprašanja ter po potrebi predlagal svoje prošnje deloma tehniškemu odboru članstva, deloma naravnost odboru; kar je ostalo zanj je rešil in uredil po svojem lastnem odboru. Deški naraščaj je po številu nekoliko nazadoval (od 35 telov. na 26 telov.). Vzrokov je več; kateri je glavni, bo vedel le vaditelj. Kljub temu se je razvijal zadostno, ker je pri javni telovadbi 11. VII. pokazal zmožnosti, ki so šle že preko sokolskih mej in spominjale bolj na cirkus kot sokolsko telesno vzgojo mladine. Ko bi vežbal naraščaj več proste in redovne vaje, prirejal več izletov z igrami, bi bilo zdravju mladine več v korist kot pa vsi veletoci in vse tezne vaje. Ako bo vodstvo opustilo sedanji način telesne vzgoje mladine, število telovadcev gotovo spet narastlo, ker bodo prišli nazaj vsi tisti, ki si veletocem ne upajo in ne zmorejo. Ker ti „Niso znali telovaditi“, so veselje do telovadbe izgubili in jo opustili, dočim so oni, ki „so znali vse narediti“ postali „občudovanja vredni“, kar je vzgojno in zato tudi sokolsko napačno.

Sestre opozarjam na to, naj si ne bodo „sestre“ samo one, ki so v telovadnici in to le takrat, ko so v telovadnici, temveč sestre pri sokolskem in zasebnem delu. Tako se bo njih rod pomnožil, drugače ne! Brate pa vpominjam, pazite na svoj jezik in svoje dejanje, zakaj po vaših delih nas sodijo vse Sokole. Vse pa naj vas prožeje zavest, da ste poklicani dvigniti človeka s svojega bednega stanja v boljše življenje.

Sokol u Kraljevici upriličio je ovogodišnji svoj blagdan dne 25. jula o. g. Bilanca rada, što ju je društvo iznijelo ovom zgodom, prilično je jaka i nadmašuje one pre rata. Bit će, da je doprinijela k ovome i okolnost, što se nalazi u Kraljevici privremeno i sijelo župe „Rijeka“.

Za bolje prosudjivanje mjesnih prilika obzirom na dosadanje delovanje društva, te njegovih osebnih zadataka u budućnosti, valja da spomenem ovo:

Kraljevica bila je pre rata skromno kupalište, te je primala one gostove i strance, za koje nije bilo više mjesta u susjednim većim kupalištima. Za vrijeme rata podignuta bijaše u mjestu podružnica riječkog brodogradilišta „Danubius“. Ovo poduzeće nakanili su sada naši privredni krugovi pridignuti u veliko i moderno brodogradilište, u kojem će biti zaposleno više hiljada radnika. Iz skromnog i neznatnog kupališta, postati će Kraljevica u najbližoj budućnosti, veliko industrijalno mjesto. Današnju malobrojnu mjesnu inteligenciju, ribare i pomorce, zamjeniti će mnogobrojne radničke mase, a naravnom posljedicom ova će promjena ljudskog društva stvoriti i nove prilike i novi društveni poredak. Ova perspektiva je važna za Sokol, koji je bio dosada najjači društveni faktor u Kraljevici, da se pojačanom djelatnošću uzdrži na svom stepenu, davajući i nadalje glavni impuls narodnog i socijalnog čuvstvovanja mjesnom pučanstvu.

Ovogodišnji blagdan kraljevičkog Sokola sastojao je u glavnome od javne vježbe. Kod svečanosti sudjelovala su društva iz Crikvenice i Bakra korporativno.

Javna je vježba uspjela općenito dobro brojčano zadovoljivo. Pomladak nastupio je po praškom uzorku, bos i golih prsiju. Njegove su proste vježbe bile dobre i skladne, skupine slikovite i točno izvedene, dočim je bio nastup na spravama nepovoljan. Uzgojno bile su vježbe na spravama za pomladak preteške, zdravstveno prenaporne u estetskom pogledu nepravilno sastavljene. Još najbolji bio je odio na ručama. Najprikladnije od vježbovnih grana za pomladak su bez dvojbe skokovi, kojima nije nastupio niti pomladak, niti članstvo.

Članstvo (sestre i braća) nastupilo je zadovoljivo, a naročito su bile lijepe vježbe sestara na gredi i starije braće sa kopljima. Potonja je tačka učinila svojom ozbiljnošću i slikovitim poredkom dubok utisak na općinstvo, a vježbači posvjedočili su ovom vježbom, da tjelovježba, udešena po principima individualne sposobnosti i prema godinama, ne poznava granica starosti, gdje bi mogao da prestane djelovati njezin blagotvorni učinak.

Zato Vas pitam, dvadesetpet i tridesetogodišnje „starce“ da li Vas nije bilo stid stajati medju gledaocima, dočim je Vaš sijedi župski (i društveni) starješina junački i spretno kretao koplje sa nekolicinom starije braće? Da li ste osjećali svoju nemoć, svoja

upala prsa i upognute šije, svojo nepouzdanu volju i mlohavost tjelesnu, kad ste gledali svijesne i energične kretnje čvrstih boraca? Muževnost sokolska djelovala je porazno na Vaše blijede teorije o pravednosti i radu.

Čitava je priredba pokazala veličinu sokolske požrtvornosti, a glavni pokretači u tome radu bili su župski starješina, načelnik i tajnik (Dr. Kosić, Boras i Petelka). *Janko Jazbec.*

Sokol u Bakru. Dne 2 i 3. jula, boravila je tu na prolasku za Dalmaciju sestra Malá, načelnica českých sokolicea Odličnu predstavnicu „Č. O. S“, pozdravili su društveni starješina i načelnik; prisustvovala je takodjer vježbovnom času djevojčica na vrtu pred Sokolanom. Sestra Malá putuje u Split gdje je održala kratak kurs za prednjačice a poslije pošla na naš pokrajinski slet u Maribor. Kod njezinog odlaska pozdravile su ju pred parobrodom članice, zaželiv joj ugodan boravak na našem tlu.

Koroško okrožje M. S. Ž. je imelo dne 18. julija t. l. na Muti svoj zlet. Nastopila so prvič zgolj mlada društva, ustanovljena preteklo zimo in iz tega vidika nam je soditi nastop. Konstatiramo da so društva pokazala mnogo vztrajnosti in dobre volje in so starejšim društvom v marsičem za vzor. 40 deklic iz Vuzenice je nastopilo z eno sestavo prostih vaj ob petju pesmi: Tamo daleko. Oddelek obstoji komaj mesec dnij. Skladnost bi še bila, izvedba pa je bila površna, pohod slab, ki ga je kvarila v napačnem taktu peta pesem. Isto velja tudi za dečke. Teh 17 dečkov je izvajalo 2 sestavi predpisanih Saveznih prostih vaj, skladnost dobra in z ozirom na kratko dobo vadbe tudi izvedba dobra. Za to točko je sledila orodna telovadba članstva. Okrožna vrsta na drogu in bradlji je bila nesrečno sestavljena, razlika med posamezniki prevelika. Vrsta na konju je bila začetniška. Pri skoku pa opozarjamo vse brate vaditelje, da polagajo veliko važnost na naskok, odziv, let in doskok. Ne podcenjujte stranskih orodji, ampak uvažujte jih kakor glavne. Tega, kar nam nudijo skoki ne moreta nuditi ne drog ne bradlja. Sledile so članice. 12 Mariborčank je izvajalo Vidmarjeve proste vaje na štetje, kakor so se sploh vse vaje izvajale zgolj na štetje. Najlepša točka vsega sporeda pa so bile praške proste vaje, izvajane od 7 Slovenjgradčank in 1 Piiberčanke. Izvedba in skladnost vzorni. Javno telovadbo je zaključilo 39 članov s Hofmanovimi protimj vajami. Vaje, razmeroma dobro izvajane, so pokazale mnogo dela, truda in vztrajnosti, bilo pa je med njimi še nekaj takih telovadcev, ki niso bili še zreli za nastop. Končno še nekaj! Običaj je, da se po telovadbi razvije nedolžna zabava, vsak si rad privoščič kozarec vina ali čašo piva. Opusti naj se pa preveliko vživanje alkohola, kar sem opazil pri nekaterih posameznikih, ker to škoduje našemu ugledu ter ponosu, vniči nam vse ono, kar smo si s trdim delom priborili in pridobili. Zdravo!

Kranjc.

Ispiti za učitelje gimnastike za srednje škole održavati će se dne 9. prosinca o. g. pred zagrebačkom ispitnom komisijom. Molbenice neka se uprave na Ravnateljstvo ispitne komisije za učitelje gimnastike za srednje škole (Zagreb, Dr. Bučar, Josipovac br. 19 l.). Molbi imade se priložiti srednjoškolska ili učiteljska svjedodžba o maturalnom ispitu, opis života, liječnička svjedodžba, te prikaz teoretike i praktične sprema za ispit. Detaljne upute nalaze se u Sokolskom Koledaru Hrv. Sok. Saveza od g. 1912.

Ispravi. U članku „Akademska omladina i Sokoštvo“ prošlog broja 10. potkrale su se uz mnoge sitnije pogreške u interpunkciji i rečima i ove krupnije koje menjaju smisao: Str. 420. redak 12. mesto „narodne“ treba „napredne“, s. 421. r. 15. m. „probudjenje... i fizičku regeneraciju“ treba „probudjenjem... i fizičkom regeneracijom“, s. 422. r. 20. „prelijepo regeneriramo“ treba „prelijepo i regeneriramo“, ista strana r. 28. m. „već“ treba „reč“, s. 423. r. 2. m. „sama“ treba „samo“, ista strana r. 3. m. „prouči“, treba „pruži“, ista strana r. 19. između „je građanska“ umetni „klasa“, ista strana r. 20. m. „remobilna“ treba „nemobilna“, ista strana r. 6. odozdo m. „duševno“ treba „mirno“ s. 424. r. 15. m. „fabrikata“ treba „falsifikata“, isto i red 17, ista strana r. 18. m. „zavere“ treba „saveze“, s. 425. r. 4. m. „predmete“ treba „preduvete“.

Iz uprave.

Pretplata. Bratska društva i ostali pretplatnici, koji još do danas nisu ovogodišnju pretplatu poslali mole se, da je odmah pošalju, jer ćemo inače biti prisiljeni, da im slanje lista obustavimo, a imena takovih pretplatnika u narednim brojevima lista donesemo.

Na zadnju našu opomenu odazvao se lijep broj pretplatnika i pretplatu poslali a nadamo se, da će to i ostali pretplatnici za kratko vrijeme učiniti.

Naručbe. Vježbe brata Hofmana i Vidmara izašle su u jednoj ukusnoj i za prednjake kao i za vježbače vrlo prikladnoj knjižici. Prve latinicom a potomje ćirilicom sa kratkim uvodnikom od brata Dra Laze Popovića.

Kako će se sa ovim vježbama i na godinu na sletovima istupati, to su iste za svako društvo od velike važnosti, pa se sva br. društva mole, da ove knjižice odmah poruče, jer naklada (radi skupoće) nije velika. Cijena K 10 po komadu bez poštarine, a dobiju se kod Administracije lista ili u knjižari br. Gjorgja Čelapa, Zagreb, Gundulićeva ul. 7. Radi visoke poštarine i jednostavnije otpreme, valja slati novce unapred i naručivati najmanje 10 komada.

Osim toga mogu se kod uprave lista naručiti slike za vježbe „Oslobodjenja i ujedinjenja“. Cijena K 8.— po komadu a novce valja poslati unapred.

Dopisne karte (razglednice) „Tri junaka — tri Sokola“ dobiju se takodjer kod uprave lista uz cijenu od K 1.— po komadu.

Kod uprave lista leži još uvijek oko 1000 kompletnih godišta „Sok. Glasnika“ 1919. uz neznatnu cijenu od K 24.—. Svi pretplatnici i braća Sokoli trebali bi da imaju i ove za naše ujedinjeno jugoslavensko Sokolstvo vrlo važne brojeve „Sokolskog Glasnika“.

Добровољни прилози за „Сок. Гласник“. Брат Мацира Бос. Дубица K 50.—, брат Др. Иван Јенко Љубљана K 44.—, брат Милош Пударић Сарајево K 20.—, брат Фрањо Зорњак Чикаго сакупио K 366.— и сестра Кеперт K 16.—
Хвала и здраво!
Т. Јањанин.

Нове књиге.

„Nova Европа“ izlazi svakog četvrtka u sveskama od 32 stranice, ćirilicom i latinicom. Urednik je M. Ćurĉin. Zagreb, Preradovićev trg 9. Udruženi vlasnici, pokretaĉi „Nove Evrope“ i „Tipografija“ d. d. Zagreb. Pretplata do kraja godine 1920. iznosi: Za izdanje latinicom K 80.—, pojedini broj K 8.—. Za izdanje ćirilicom K 100.— pojedini broj K 10.—.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Просвета, српско просветно и културно друштво, издаје низ огледа о нашем народном раду. Од те „Просветине Библиотеке“ изашле су досад ове свеске.

1. Перо Слѣпчевић: „Приватна иницијатива у националном раду, Женева, 1918, Цена 1 дин.

2. Др. И. Гмајнер: „Савремени хрватски покрет за народно уједињење“, Женева, 1918, 1 Дин.

3. (Заплењено).

4. Павле Поповић, проф. Унив. и Перо Слѣпчевић: „О педесет-годишњици г. Алексе Шантића. Сарајево, 1920, 2 Дин.

5. Перо Слѣпчевић: „О савременом васпитању народа“, Сарајево 1920. 5 Дин

6. Борђе Пејановић: „О оснивању Народних Књижница“, Сарајево, 1920. 3 Дин. 50.

7. Јов. М. Јовановић: Писма једном младићу „Како се постаје богат“ (по Карнегију) Сарајево, 1920. 1 Дин. 50.

Код друштва се могу такођер добити:

Алекса Шантић: „На старим огњиштима“, треће попуњено издање, Сарајево, 1920. 5 Дин.

„Алманах Просвета“, Женева, 1918. 5 Дин. Наручбе преко књижара или директно од друштва Просвете, Сарајево.

Банка Војводина д. д.

Нови Сад, Регента Александра ул. бр. 35.

Дioniчка главница К 20,000.000.—

Филијале: Србобран, Жабалъ, Ада и Паланка.

Телефон 240.

Брзојав: Банка Војводина.

Купује и продаје

све земаљске производе као жито, кукуруз, зоб
јечам, брашно, мекиње вуну, кудељу, кудељног
семена, семе од сирка и т. д.

има стално стовариште

бензина, петролеума, машинског уља и разне
колонијалне робе;

купује и продаје

најкулантније дукате, валуте, вредносне папире,
купоне, чекове и девизе;

финансира

извозне и увозне послове;

врши најјефтиније

исплате и наплате сваке врсте, даје информа-
ције и обавештења о свима финансијским, тр-
говачким и индустријским пословима;

прима улоге

на штедњу и укамађује их по највишој каматној
стопи;

издаје кредитна писма

те обавља исплате на основу акредитива;

ескомптира

менице и девизе;

отвара текуће рачуне

по најкулантнијим условима.

НАРОЧИТА ТРГОВИНА
СОКОЛСКИХ ПОТРЕБШТИНА

На сједници Соколског Савеза С. Х. С. одржаној у Загребу дне 17/11. 1919. добио сам дозволу за отворење нарочите соколске трговине са насловом „Добављач соколских потребштина Соколског Савеза Срба, Хрвата и Словенаца.

Предбјежно ћу имати на складишту само вјежбаће потребштине т. ј.: Трико-хлаче (чакшире) памучне и вунене, мајице у свим величинама, те ципеле ниске и високе, као и соколске значке, раагледнице и све остале потребштине, потребне за јавне наступе.

Свечана, односно излетна одијела почети ћу израђивати почетком идуће године.

Препоручам се братским друштвима са :

Здраво!

Бранко Палчић, Добављач сок. потребштина
Соколског Савеза С. Х. С. **Загреб**
Гундулићева улица број 23.

НАРОЧИТА ТРГОВИНА
МОДЕРНЕ КОНФЕКЦИЈЕ

ЗАГРЕБАЧКИ

≡ **МАГАЗИН** ≡

ЗАГРЕБ, ЈЕЛАЧИЋ ТРГ.

КОЛОНИЈАЛНА, ЈУЖНОГ
ВОЋА И БОЈА ТРГОВИНА

НА МАЛО — НА ВЕЛИКО

Н. ДИМОВИЋ

НОВИ САД

Основана г. 1871.

Телефон бр. 334. Телеграм адр. Димовић.

Препоручује своје стовариште колонијалне робе, као каву, бибер, цимет, пимент, чај, пиринач, чоколаду, бонбоне, грожђе, бадем, лешник, коњак грчки и франц., ликер, рум, као и све врсте земљани боја, по најумеренијим ценама.

HYGIEA

DROGERIJA — PARFIMERIJA

KOSTA ŽIVOJNOVIĆ

NOVI SAD

Kralja Petra ulica broj 30.

Telefon br. 97.

Preporučuje svoje bogato stovarište farmaceutskih artiklova, hemikalija, droga, parfimerije, galeničkih i kosmetičkih preparata, svih potreba za fotografiranje, zavojnog materijala, hemijsko-tehničkih rekvizita, gumene robe i t. d.

Na malo i veliko. Brza i tačna posluđa, cene solidne.

Prva hrvatska štedionica u Zagrebu

Osnovana godine 1846.

Dionička glavnica K 40,000.000.—

Pričuve K 72,000.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Cirkvenica, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Gjurjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Mitrovica, Nova Gradiška, Novi, Ogulin, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun i Sušak.

Ispostave: Osijek donji grad, Vinica.

Mjenjačnica: Zagreb, Ilica broj 5.

Prima

uloške na uložne knjižice i na tekući račun.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima

na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Obavlja

burzovne naloge savjesno i kulantno.

Izdaje

čekove i kreditna pisma te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.

Podjeljuje

hipotekarne zajmove na kuće i na nekretnine.

Izdaje

4 $\frac{1}{2}$ %-tne založnice, koje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost i jamčevnu sposobnost.

НОВО-ОТВОРЕНА

ТРГОВИНА МАНУФАКТУРНЕ,
КРАТКЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ

на велико

М. БАЧИЋ и ДРУГОВИ

— ЗАГРЕБ —

Јуришићева ул. 1. а. Елза Флуид дом.

Препоручује своје богато
ствариште свих врста ма-
нуфактурне, кратке и пле-
тене робе.

Телефон интер. 12-16.

М. СЕРДАРУШИЋ

БАНКА И МЕЊАЧНИЦА

НОВИ САД

Регента Александра ул. бр. 42.

врши под најповољнијим
условима све банкарске
и трговачке послове:

- 1) купује и продаје стране мо-
нете,
- 2) обавља и посредује житар-
ске послове за свој и туђ
рачун,
- 3) посредује купопродају не-
кретнина (куће) индустри-
јалних објеката, као и свих
врсти робе,
- 4) одељење за осигурање свих
врста.

Ново отворена дворана за чешљање госпођа

Телефон 22-29. - Загреб. - Телефон 22-29.

Јављам п. п. госпођама, да сам отворио и модерно уредио, дво-
рану за чешљање, те исту снабдио са свим модерним справама за
прање и сушење главе као и за масажу лица и руку.

Са великим трудом и трошком успјело ми је ангажовати прве
умјетнице у модерном те костимском хисторичком чешљању као и
у бојадисању косе у свим бојама уз потпуно јамство.

Јамство се састоји у том, јер су г. Булајћ и госпођа му били
намјештени у Бечу код свјетске познате твртње Песл као матадор
женског чешљања те пригодном разних интернационалних натјецања
у чешљању одиели прве награде у Бечу и Берлину.

Преузимам у израду све врсти косе (Bûdeau, Transformation те
разно Chignon).

На складишту имадем све врсти француских и бечких мириса
те разних тоилетних сапуна од чувених светских твртва. Осим тога
посеједуем све потребне ствари за његу лица и руку.

Са штовањем,

ДУШАН ЖЕСТИЋ, власуљар,
Боговићева ул. бр. 7.

V. Kolarski

Novi Sad :: Telefon br. 44.

trgovina južnog voća i špeceraja na malo i veliko preporučuje svoje stovarište.

— Cene umerene. —

AMERICAN KONDOR COMPAGNY

ZAGREB, ILICA 18.

Stručna trgovina americkanskog namještaja za urede, banke, poslovni-
ce i klubove.

Vlastita mehanička radiona.

Prodaja: blagajna, pisaćih strojeva, papira, trgovačkih knjiga te svih u tu struku spadajućih potrebitina na malo i veliko.

TOVARNA TELOVADNEGA ORODJA

BAŠIŃ I DRUG

ЉУБЉАНА

PREDŠKOFIJO ŠT. 19.

·dobavlja vse telovadno orodje, prevzema celotno opremo telovadnic in vsa u to stroko spadajuća popravila.

Na zahtevo opošilja načrte in proračune.

МИЛОРАД БУРЕНДИЋ И КОМП.

Брзојавна адреса:
БУРЕНДИЋ—СПЉЕТ.

— СПЉЕТ —

Телефон интерурбан
број 210.

Регистрирана фирма.

— Агентурни, комисијонални и отпремнички посао. —

ИМПОРТ!

ЕКСПОРТ!

- а) Продаје на велико: кафу, шећер, пиринач, сапун, коломаст, соду, галицу, сумпор, као и другу сваковрсну ово и иноземну робу.
- б) Заступства прворазредних творница: Творнице кемичких производа, крема за обућу, коломсти и т. д., творнице сапуна за рубље и тоалетног, творнице колача, кекс бисквита и других.
- в) Обавља све агентурне и комисијонарске послове уз најповољније увјете.
- д) Купује све, врсти животних намирница, плодина и земаљских производа.